

ÁLTALÁNOS INDOKLÁS

Az Országgyűlés 2013. június 7.-én módosította a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt (továbbiakban Sztv.), amellyel legkésőbb 2013. december 31. napjáig jogalkotási kötelezettséget rótt az önkormányzatokra. A módosítás értelmében három korábbi segélyezési forma (átmeneti segély, temetési segély és rendkívüli gyermekvédelmi támogatás) megszűnik, a helyükbe pedig az önkormányzati segély lép. Az önkormányzati segély megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználásnak ellenőrzésének szabályait önkormányzati rendeletben kell szabályozni, emiatt szükségessé vált a jelenleg hatályos szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról szóló 23/2003. (VII.16.) rendelet módosítása.

A hivatkozott önkormányzati rendelet megalkotása óta eltelt több, mint 10 esztendő alatt számos alkalommal módosításra került. 2011. január 1-jén hatályba lépett az új jogalkotásról szóló törvény, amely új kodifikációs elveket fogalmaz meg, amelyeknek a hatályos rendeletünk – módosításai ellenére – sem tud maradéktalanul megfelelni. A rendelet alkalmazása során felmerült gyakorlati tapasztalatok, különösen néhány visszaélésre alkalmas adó szabályozás, ugyancsak a jogszabály átfogó felülvizsgálatát teszi szükségessé.

Mindezek alapján a hatályos szabályozás több területre kiterjedő újragondolása indokolt, amelynek legcélszerűbb módja egy új rendelet megalkotása. Ezen új rendeletbe beépítésre kerültek a súlyosan fogyatékos személyek díjhátralék-kiegyenlítő támogatásáról szóló önkormányzati rendelet előírásai is, tekintettel arra, hogy megszűnt a külön jogszabályban történő szabályozásra vonatkozó kötelezettség.

Az új, a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról szóló önkormányzati rendelet a hatályos jogszabályhoz képest több területen kiterjeszti az ellátás igénybe vételének lehetőségét, pontosabban szabályoz egyes ellátásokat (így különösen a sok visszaélést eredményező gyógyszerutalvány intézményét), lehetőséget biztosít méltányosság alkalmazására oly módon, hogy meghatározza a méltányosság szempontjait és alkalmazásának határait, továbbá a jelenleginél részletesebb eljárásjogi szabályokat tartalmaz. A jelenleg hatályos rendeletből egy ellátási forma, a háztartási tüzelőolaj támogatás megszűnik, tekintettel arra, hogy azt már senki nem veszi igénybe.

RÉSZLETES INDOKLÁS

1.-2 §-hoz

Ez a két szakasz a rendelet személyi és tárgyi hatályát állapítja meg.

3. §-hoz

A jelenleg hatályban lévő két rendeletünk ugyanazt a személyi kört hol fogyatékosként, hol súlyosan fogyatékosként definiálja. A Tervezet az értelmező rendelkezések között egységesíti a szóhasználatot, és a korábbinál pontosabban meghatározza a jogszabály egészen végigvonuló fogalmakat.

4. §-hoz

Új elemként – lényeges jogalkotási elvárásnak eleget téve – meghatározásra kerülnek a méltányosság szempontjai.

5. §-hoz

Adatvédelmi szempontból, továbbá az ügyfélkör ügyintézési szokásait figyelembe véve, főszabályként továbbra sem lesz lehetőség érdemi ügyintézésre elektronikus formában. A kivételt az ügyfélkapun keresztül benyújtott kérelmek, valamint az általános jellegű tájékoztatások jelentik.

6. §-hoz

A szociális ellátások jelentős részében törvény határozza meg a döntésre jogosult személyét, leggyakrabban a hatáskör jogosultja a jegyző. A tervezet speciális szabályként a Népjóléti és Lakásügyi Bizottság (a továbbiakban: NLB) számára is biztosít döntési jogosítványokat. Amennyiben sem magasabb szintű jogszabály, sem a rendelet-tervezet valamely speciális előírása eltérően nem rendelkezik, úgy a Képviselő-testület hatásköreit a Polgármester gyakorolja.

7-8. §-hoz

Az általános eljárási szabályok között rögzítésre kerülnek a szociális tárgyú kérelmek tartalmi elemei, valamint a környezettanulmány esetkörei.

9. §-hoz

Az Sztv. felhatalmazást biztosít az önkormányzatok részére annak meghatározására, hogy mely esetekben engedi el, vagy biztosít részletfizetést az ügyfél által jogosulatlanul igénybe vett támogatásokra. E §-ban ennek feltételei kerültek meghatározásra azzal, hogy a Képviselő-testület e hatáskörét az NLB-re ruházza.

10. §-hoz

A méltányossági döntések felső, pénzügyi korlátja az Önkormányzat költségvetésében előírányzott összeg.

11. §-hoz

A jelenleg hatályos rendelet nem tartalmaz előírást a kifizetések technikai lebonyolítására. A Tervezet előnyben részesíti a postai úton történő kifizetést és a folyószámlára történő utalást, továbbá meghatározza azokat az élethelyzeteket, amikor ettől el lehet térni.

12-14. §-hoz

Az Sztv.-ben biztosított lehetőséggel élve, valamint a törvényi kötelezettség alapján – a hatályos szabályozással egyezően – a Tervezet az aktív korúak ellátására vonatkozó szabályok között előírja a lakókörnyezet rendben tartására vonatkozó kötelezettséget, és meghatározza az együttműködésre kijelölt szervet és annak feladatait. Ugyancsak törvényi kötelezettség alapján, meghatározásra kerülnek a rendszeres szociális segélyben részesülő, egészségkárosodottnak nem minősülő személyek együttműködésének eljárási szabályai.

15. §-hoz

Szintén az Sztv. felhatalmazása alapján a normatív lakásfenntartási támogatásnál is előírásra kerül a lakókörnyezet rendben tartása.

16-20. §-hoz

Az adósságkezelési szolgáltatásra vonatkozó szabályozás a hatályos rendeletben több ponton nem felel meg a törvényi elvárásoknak, a rendelet egyes normái megismétlik az Sztv. előírásait, némelyek pedig kifejezetten ellentétesek a törvénnyel.

A Tervezet maradéktalanul eleget tesz az Sztv. felhatalmazó rendelkezéseinek, szabályozza a támogatott adósságtípusokat, a jogosultság jövedelmi és vagyoni feltételeit, a támogatás mértékét és az adósságkezelésbe bevont tartozások felső határát. A hatályos szabályozáshoz képest a támogatás ezután igénybe vehető víz és csatornahasználati díjtartozás megfizetéséhez is. Annak elkerülése érdekében, hogy az adós más tartozásai miatt esetleg elveszítse a lakhatását, és ezáltal a támogatás céltalanná váljon, rögzítésre kerül, hogy *„Amennyiben a kérelmezőnek az adósságkezelésbe bevont adósságon kívül is van egyéb a lakás fenntartásával összefüggésben keletkezett, az Sztv. 55. § (2) bekezdése szerinti adóssága, az adósságkezelési szolgáltatás igénybevételére csak abban az esetben jogosult, ha igazolja, hogy az adósságkezelésbe be nem vont adósságok megfizetésére a jogosulttal megállapodást kötött.”*

A hatályos rendelet kiegészítéseként meghatározásra kerülnek azok az élethelyzetek, amikor a támogatás időtartama – hat hónappal – meghosszabbodhat.

Az adósságkezelési tanácsadást továbbra is a Családsegítő Szolgálat teljesíti. Eltörlésre kerül az az előírás, amely szerint a tanácsadó akkor is köteles környezettanulmányt tartani, ha a rendelkezésére álló adatok alapján biztos abban, hogy a támogatás elutasítására fog javaslatot tenni.

21.-24. §-hoz

A Tervezet szerint az Önkormányzat továbbra is fenn kívánja tartani a 18. életévüket betöltött, tartós betegeket gondozó személyek támogatására szolgáló ápolási díjat. A hatályos szabályozáshoz képest, pontosan meghatározásra kerülnek azok a mulasztások, amelyek az ápolást végző személy kötelezettségszegéseinek minősülnek. A Tervezet lehetővé teszi az ellátás folyamatos biztosítását azok esetében, akik korábban 18 évnél fiatalabb személy ápolása miatt a Kormányhivaltól részesültek ápolási díjban, és ezt a támogatást az ápolott személy nagykorúvá válása miatt elveszítették.

25. §-hoz

Ez a §. az önkormányzati segély bekerülési feltételeit tartalmazza. Törvényi előírás, hogy az egy főre jutó családi jövedelemhatárt az önkormányzatoknak minimum a nyugdíjminimum 130%-ában kell megállapítaniuk. Hatályos rendeletünkben – az átmeneti segélynél – a 4 vagy ennél több fős családok esetében ez a határ alacsonyabban került meghatározásra, így esetükben a támogatásra való jogosultság feltételei bővülnek. A Tervezetben továbbá az egy és két fős családok esetében is megemelésre kerültek a korábbi bekerülési küszöbök.

Új előírásként jelenik meg, hogy rendkívüli élethelyzetben – meghatározott feltételek bekövetkezése esetén és meghatározott mértékben – azok számára is adható önkormányzati

segély, akik a főszabály szerinti jövedelemhatárokat átlépik. Erre azért van szükség, mert a mindennapos gyakorlatban számos esetben merülnek fel olyan élethelyzetek, amikor mindenki számára nyilvánvaló, hogy segíteni kellene, ám a hatályos szabályozás erre nem ad jogalapot.

26. §-hoz

Ez a §. az éves segélykeret mértékét határozza meg. A hatályos előírásokhoz képest növekszik a segélykeret a fogyatékos személyek esetében, továbbá – polgármesteri méltányosság keretében – valamennyi egyéb jogosult esetén.

27. §-hoz

A hatályos szabályozás kiegészítéseként meghatározásra kerülnek az NLB méltányossági döntése alapján támogatható élethelyzetek, valamint az adható támogatás maximuma.

28. §-hoz

Ez a §. az önkormányzati segély iránti kérelem speciális többlettartalmát írja elő.

29. §-hoz

Összhangban az Sztv.-vel, önkormányzati segélyben csak az arra valóban rászoruló, jóhiszemű ügyfelek részesíthetők, a jogosulatlan felhasználók, a jogszerűtlenül igénybe vett támogatás visszafizetéséig további segélyben nem részesíthetők. A segély közvetlenül a szolgáltatók részére is folyósítható.

30-31. §-hoz

E §.-ok az önkormányzati segély kifizetésének módját szabályozzák. Tekintettel arra, hogy ilyen módon elsősorban a rendkívüli élethelyzetekbe került személyek segélyezése történik, a támogatás főszabály szerint eseti, kivételesen azonban tervezett módon is biztosítható.

Kivételes esetekben – ezeket a Tervezet tételesen felsorolja – arra is szükség lehet, hogy az ügyfél, a rendeletben előírt iratok hiányában is hozzájuthasson a támogatáshoz. Ilyenkor a szükséges dokumentumokat elegendő utólag pótolni.

32. §-hoz

A gyermek születéséhez kapcsolódó támogatás szabályai a hatályos előírásokhoz képest érdemben nem változnak.

33. §-hoz

A köztemetésre vonatkozó részletes szabályokat az Sztv. valamint a végrehajtási kormányrendelete szabályozzák. Az önkormányzatok szabályozási köre kimerül abban, hogy meghatározzák annak feltételeit, hogy az eltemettetésre kötelezett mikor mentesülhet a költségek viselése alól. A Tervezet szerint az ilyen tartalmú, a gyakorlatban rendkívül ritka kérelmek elbírálása az NLB hatáskörébe tartozik.

34. §-hoz

A méltányossági közgyógyellátás feltételeit – az Sztv. felhatalmazása alapján – a Tervezet a hatályos rendelettel azonos tartalommal határozza meg.

35.-41. §-hoz

A fogyatékos személyek díjhátralék-kiegyenlítő támogatását jelenleg külön rendelet szabályozza, ám a Tervezet azt beemeli az egységes pénzbeli és természetbeni szociális ellátások körébe.

Az ellátás anyagi jogi szabályai a jelenleg hatályos előírásokhoz képest nem változnak.

Ugyanakkor lényeges eljárásjogi változás, hogy a pályázatok elbírálása a jelenlegi ad-hoc bizottság helyett a továbbiakban az NLB hatáskörébe fog tartozni. Bekerültek a Tervezetbe azok a szempontok is, amelyek a pályázatok elbírálását és rangsorolását segítik. Ugyancsak rögzítésre került az adható támogatás maximuma.

42.-47. §-hoz

A gyógyszerutalvány hatályos szabályozása átfogó felülvizsgálatra szorul, mivel – a gyakorlati tapasztalatok szerint – számos visszaélésre ad lehetőséget, és éppen az elsődleges célcsoport, a nyugdíjasok nem tudják azt megfelelően kihasználni. A szabályozás nem kellő körülírtsága, valamint a gyógyszertárak hanyag beváltási gyakorlata miatt, a havi rendszeres gyógyszerkiadások helyett sokszor vitaminokra, vagy akár kozmetikumokra is beváltják a gyógyszerutalványt, és az is előfordul, hogy többgyermekes családok éves szinten 300.000,-Ft feletti támogatásban részesülnek.

A visszaélések elkerülése érdekében a Tervezetben pontosításra kerül a támogatás jogcíme, valamint az, hogy a gyógyszerutalvány csak a kezelőorvos által igazolt, és az Önkormányzat által jóváhagyott gyógyszerek kiváltására használható fel. A személyes éves segélykeret helyett – a többi ellátáshoz hasonlóan – családi keret kerül bevezetésre. Nevesítésre kerül, hogy a gyógyszerutalvány kizárólag természetbeni ellátásként nyújtható, továbbá rögzítésre kerülnek a felhasználás eljárási szabályai is, különös tekintettel annak időkorlátjára, valamint a gyógyszertárakkal kötendő szerződés tartalmára.

48.-53. §-hoz

A lakbértámogatás szabályai a hatályos rendelethez képest nem változnak.

54.-55. §-hoz

Az ünnepekhez kapcsolódó támogatás vonatkozásában, a jelenlegi szabályokon túl, rögzítésre kerül a támogatás maximális mértéke, valamint az elsődleges kedvezményezettek köre.

56.-58. §-hoz

Az Sztv. előírásainak eleget téve az Önkormányzat továbbra is fenntartja az Újpesti Szociális Kerekasztalt, mint véleményező, tanácsadó testületet. A Kerekasztal személyi összetétele és hatásköre megegyezik a korábbi szabályozással.

59. §-hoz

Az önkormányzati segély intézményét – az Sztv. előírása szerint – 2014. január 1-jei hatállyal kell bevezetni. Ez indokolja a teljes rendeletnek e nappal történő hatályba léptetését. A rendelet elfogadása és a hatályba léptetés közötti időtartam – figyelemmel a változások mélységére – elegendő a lakosság tájékoztatására, valamint arra, hogy a Polgármesteri Hivatal munkatársai megismerjék az új előírásokat, és kialakítsák az új eljárásokat és az azoknak megfelelő nyomtatványokat.

A 2013 novemberében kiírásra kerülő súlyosan fogyatékos személyek díjhátralék-kiegyenlítő támogatására vonatkozó pályázatokat – figyelemmel arra, hogy a tartalmi elemek nem, csak az eljárásjogi szabályok változnak –, célszerű már az új rendelet előírásai szerint elbírálni.

60. §-hoz

E rendelet megalkotásával egyidejűleg célszerű néhány, ugyancsak a szociális ellátással összefüggő jogszabálynak a gyakorlati tapasztalatokhoz történő igazítása.

Az Önkormányzat tulajdonában lévő lakások bérbeadásának szabályairól és a bérleti jogviszony feltételeiről szóló – többször módosított - 39/2011. (XII.19.) önkormányzati rendelet alkalmazása során nehézséget okoz a munkaviszonyhoz kötött lakásbérleti szerződések folyamatos megújításának kényszere. E szerződések rendeltetése, hogy a jogosult részére arra az időtartamra biztosítsanak lakást, amíg az adott munkáltatónál alkalmazásban áll, ezért indokolatlan a szerződésüket évente, vagy akár annál gyakrabban felülvizsgálni.

Az Önkormányzat a lakbérkedvezmény szociális alapon történő bevezetésekor három segélyezett célcsoportot támogatott: az aktív korúak ellátásában-, az időskorúak járadékában- és az ápolási díjban részesülőket. A támogatás hatályba lépésekor még mindhárom ellátási forma az Önkormányzat szociális rendeletében került szabályozásra. 2013. január 1-jétől azonban az időskorúak járadéka, valamint az ápolási díj bizonyos esetköreiben az önkormányzatok jogalkotási kompetenciája megszűnt, az ellátást a Kormányhivatal folyósítja. Emiatt a hatályos, az Önkormányzat tulajdonában álló lakások lakbérének mértékéről szóló – többször módosított - 40/2011. (XII.19.) önkormányzati rendelet már csak egy jóval kisebb célcsoport részére nyújt segítséget, ami a módosítás révén kibővül.

A gyakorlatban további problémát, sőt végrehajthatatlan elvárást jelent a lakbérrendelet azon előírása, amely szerint csak az ellátásban ténylegesen részesülők kaphatnak lakbérkedvezményt. Számos esetben előfordul ugyanis az, hogy aki aktív korú ellátásra jogosult, hosszabb-rövidebb ideig (akár csak néhány napra) munkaviszonyt létesít, vagy a közfoglalkoztatásban helyezkedik el, és ezalatt – bár az ellátásra jogosultsága továbbra is fennáll – tényleges ellátásban nem részesül, a támogatás kifizetését felfüggesztik. Erre az akár néhány napos, vagy hetes intervallumra lehetetlen megvonni a lakbérkedvezményt úgy, hogy az az ellátás ismételt folyósításától automatikusan feléledjen. A Tervezet ezt a problémát feloldja.

61. §-hoz

Az e §. a) pontjában hivatkozott, az egyes magántulajdonban lévő lakások lakbérének megállapításáról és bérlők lakbértámogatásának rendszeréről szóló 13/1998. (V. 04.) önkormányzati rendelet jelenleg még mindig hatályos, annak ellenére, hogy a megalkotására lehetőséget biztosító felhatalmazás évekkal ezelőtt hatályát veszítette. Jogalkotási felhatalmazás hiányában a rendeletet hatályon kívül kell helyezni.

A b) és c) pontokban hivatkozott jogszabályok e rendelet megalkotásával értelemszerűen hatályon kívül helyezendők, hiszen e rendelettel azonos a szabályozási körük.

Az átmenetileg nehéz helyzetbe került családok lakáshitel-törlesztéseinek támogatásáról szóló – módosított - 25/2009. (X.01.) önkormányzati rendelet hatályon kívül helyezését az elmúlt hónapok tapasztalatai indokolják. A magasabb szintű jogszabályokban biztosított, a lakáshitelesekét segítő kormányzati intézkedések ma már jóval hatékonyabb segítséget biztosítanak a rászorulóknak, mint a hivatkozott rendelet szerinti önkormányzati támogatás. Már 2012-ben is alig vettek részt az önkormányzat által kiírt pályázaton, 2013-ban pedig nem került kiírásra pályázat és erre lakossági igény sem mutatkozott. A devizahitelek, mint hibás termékek piacról történő kivezetését szorgalmazó kormányzati törekvés végképp megkérdőjelezi a rendelet létjogosultságát.